

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษา เป็นกระบวนการที่รัฐบาลใช้พัฒนาคุณภาพของประชาชนเพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีแนวคิดและพฤติกรรมสอดคล้องกับสภาพสังคม การเมือง เศรษฐกิจ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมของแต่ละประเทศ บทบาทของการศึกษาในการพัฒนามนุษย์นั้นมีมาก จนกระทั่งมีนักการศึกษาจำนวนไม่น้อยที่อ้างว่า การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาประเทศ การศึกษากับการพัฒนาเป็นของคู่กัน ควบคู่กันอยู่เสมอ (อุทัย บุญประเสริฐ 2527 : 1)

การจัดการศึกษาในโรงเรียนประกอบไปด้วยกระบวนการที่สำคัญคือ กระบวนการบริหาร กระบวนการจัดการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่ากระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นส่วนสำคัญที่เกื้อหนุนการจัดการศึกษาของประเทศไทยในทุกๆระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการประถมศึกษาชั้น ได้มีการจัดตั้งใหม่ศึกษาพิเศษเพื่อทำการนิเทศการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบเป็นทางการ ตั้งแต่ พ.ศ. 2497 เป็นต้นมา (ชาวี มณีศรี 2525 : 54)

การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ เพื่อที่จะช่วยให้ประชากรมีความรู้ ความคิด ค่านิยมที่ดี ตามที่รัฐต้องการเป็นการศึกษาที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นบุคคลที่สังคมพึงปรารถนา สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสงบสุข ดำรงตนเป็นพลเมืองดีตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เป็นการศึกษาที่รัฐบาลให้ความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง เนื่องจากเป็นการศึกษาระดับเดียวเท่านั้นที่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศหรือประชาชนทุกคนมีโอกาสเข้ารับการศึกษา

การจัดการประถมศึกษาได้ผ่านการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงและพัฒนามาเป็นลำดับทั้งในด้านการบริหารและการพัฒนาหลักสูตร ในปี พ.ศ. 2521 ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการประถมศึกษาครั้งสำคัญคือเปลี่ยนจากหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2503 มาใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 และได้มีการโอนกิจการบริหารโรงเรียนประชาบาลสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด โรงเรียนประถมศึกษากรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ไปสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ

การประถมศึกษาแห่งชาติในปี พ.ศ. 2523 ในโรงเรียนประถมศึกษาที่กระจายกันอยู่ทุกตำบลของประเทศนั้น มีบุคลากรที่เป็นตัวจักรสำคัญในการดำเนินการจัดการประถมศึกษาก็คือ ตัวครู เพราะครูมีหน้าที่หลักในการอบรมสั่งสอนให้กุลบุตรกุลธิดาเป็นคนดี มีความสามารถ เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยความประพฤติชอบและสติปัญญาที่เป็นเลิศ ในภาระที่จะนำไปแก้ปัญหาและปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างเหมาะสม ตามจุดประสงค์ของแผนและหลักสูตรการศึกษา (ประสาร มาลากุล ณ อยุธยาและคณะ 2530 : 1)

ในปัจจุบันการจัดการประถมศึกษายังไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร จากการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติพบว่า ปัญหาที่สำคัญมากที่สุดคือบุคลากรที่เป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการเรียนการสอนคือ คุณภาพของครูส่วนใหญ่ยังคงย้อยู่ เนื่องจากครูยังมีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจ และทักษะความสามารถไม่เพียงพอที่จะจัดการเรียนการสอนตามแนวทางที่หลักสูตรกำหนดได้ ข้อวิจารณ์มีต้นตอมาจากโครงการวิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษา โครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา พ.ศ. 2525-2534 และการสำรวจสภาวะทางการศึกษาของประเทศ ซึ่งจัดทำโดยความร่วมมือระหว่างองค์การยูเนสโกและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สรุปสอดคล้องกันว่า ครูส่วนใหญ่สอนด้วยวิธีการบรรยายเป็นหลัก ถึงแม้ว่าหลักสูตรกำหนด ให้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนการสอนแล้วก็ตาม และคุณภาพนักเรียนที่สำเร็จชั้นประถมศึกษาในแต่ละชั้น อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ (สมยศ เม่งเยี่ยม 2529 : 10-11) จากการสรุปปัญหาในรอบทศวรรษของการพัฒนาการศึกษา (2520-2529) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ มีใจความตอนหนึ่งว่า ครูยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนคือยังสอนแบบเดิมตนเอง พร้อมกับเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา โดยการสนับสนุนงานวิชาการคือ การนิเทศการศึกษา (บันลือ พฤษภาคม 2528 : 7-8) เพราะการนิเทศการศึกษาเป็นการแก้ปัญหาที่มีระบบ และเป็นการให้ศึกษานิเทศก์กับครูได้ร่วมมือกันที่จะหาทางช่วยเหลือครูได้พัฒนาการสอนของตนให้ดียิ่งขึ้นซึ่งจะส่งผลดีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ดังนั้น ศึกษานิเทศก์จึงนับได้ว่าเป็นบุคคลที่มีสถานะ และบทบาทสำคัญที่สุด เพราะศึกษานิเทศก์เป็นผู้ที่นิเทศการศึกษาโดยตรง มีภารกิจหลักคือการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจของครูและบุคลากรทางการศึกษา จนสามารถปฏิบัติงานสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียนในชั้นเรียนนั่นเอง (สัจด์ อูทรานันท์ 2530 : 17) ดังนั้นความสำเร็จในการจัดการศึกษา จึงขึ้นอยู่กับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์เป็นอย่างมาก การที่

ศึกษานิเทศก์จะประกอบภารกิจอันสำคัญยิ่งดังกล่าวอย่างสมบูรณ์ได้ ศึกษานิเทศก์จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

ด้วยตระหนักถึงความสำคัญของศึกษานิเทศก์ดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2524 ขึ้น ผลจากการประกาศใช้ระเบียบดังกล่าว ได้มีการกำหนดโครงสร้างการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ออกเป็น 3 ระดับคือ ระดับชาติ ระดับจังหวัดและระดับอำเภอ นับเป็นครั้งแรกที่เริ่มต้นมีศึกษานิเทศก์ประจำสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอเกิดขึ้น (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2531 : 19) กำหนดคุณสมบัติของศึกษานิเทศก์ และขอบข่ายงานในหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอไว้ ดังต่อไปนี้

1. มีความรู้ความเข้าใจในกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการการประถมศึกษา กฎหมายว่าด้วยการประถมศึกษา กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครู กฎหมายว่าด้วยครู กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน กฎระเบียบข้อบังคับอื่นที่ใช้ในการปฏิบัติงาน และระเบียบการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. มีความรู้และทักษะในกลุ่มประสบการณ์ตามหลักสูตรประถมศึกษา หรืองานที่ต้องรับผิดชอบ
3. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องแผนการศึกษาชาติ แผนพัฒนาการศึกษาลับปัจจุบัน
4. มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบันในด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งของประเทศไทย
5. มีความสามารถในการติดต่อประสานงาน และทำงานร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้อง
6. มีบุคลิกลักษณะดี เหมาะสมที่จะทำหน้าที่เป็นผู้นำทางวิชาการและการบริหารการศึกษา
7. มีความประพฤติตัวดี เป็นแบบอย่างแก่ครูได้
8. มีความรู้ความเข้าใจในหลักการนิเทศการศึกษา และเจตคติที่ต่องานนิเทศการศึกษา

9. มีความสามารถในการทำแผน ควบคุม ตรวจสอบ ให้คำปรึกษา แนะนำ และ
เสนอแนะวิธีการแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงานที่อยู่ในความรับผิดชอบ (สำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ 2524 : ง, จ)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดหน้าที่ของศึกษานิเทศก์สำนักงาน
การประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ ไว้ดังนี้คือ (หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการ
ประถมศึกษาแห่งชาติ 2531 : 8-9)

1. งานนิเทศการศึกษา ได้แก่ การนิเทศงานหลักสูตรและการเรียนการสอน การนิเทศ
การบริหารวิชาการ การนิเทศงานโครงการ และพัฒนาการนิเทศในด้านบุคลากร วิธีการ ตลอดจน
สื่อและเครื่องมือการนิเทศ
2. งานพัฒนาการเรียนการสอน ได้แก่ การประชุมอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาการเรียน
การสอน การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การผลิตและเผยแพร่เอกสารทางวิชาการ
คู่มือครู สื่อการเรียนการสอน
3. งานวิเคราะห์วิจัยและประเมินผล ได้แก่ งานทดสอบประเมินผลคุณภาพทางการ
ศึกษา งานมาตรฐานทางการศึกษา งานวิเคราะห์วิจัยทางการศึกษาและการเผยแพร่ผลการวิเคราะห์
วิจัย
4. งานนโยบายและแผน ได้แก่ การทำสถิติข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษา
การทำงานนโยบายและแผน การติดตามรายงานผลการดำเนินงานตามนโยบายและแผน
5. งานบริการทางการศึกษา ได้แก่ งานศูนย์วิชาการ งานนวัตกรรมและเทคโนโลยี
ทางการศึกษา งานห้องสมุดและมุมหนังสือ งานแนะแนว งานเผยแพร่ข่าวสารทางวิชาการแก่
หน่วยงานทางการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
6. งานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา

หลังจากกระทรวงศึกษาธิการกำหนดระเบียบว่าด้วยศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2524 แล้ว สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการแต่งตั้งศึกษานิเทศก์ประจำสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอตามขนาดของอำเภอ คืออำเภอขนาดใหญ่มีศึกษานิเทศก์ จำนวน 4 คน อำเภอขนาดกลางมีศึกษานิเทศก์ จำนวน 3 คน และอำเภอขนาดเล็ก เล็กมาก และกิ่งอำเภอ มีศึกษานิเทศก์จำนวน

2 คน ปัจจุบันมีศึกษานิเทศก์ประจำสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอทั่วประเทศทั้งสิ้น จำนวน 2,468 อัตรา (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2531 : 19)

เนื่องจากงานนิเทศการศึกษาเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคล ซึ่งจะต้องเริ่มจากเทคนิค การให้ความรู้เพื่อให้ผู้รับการนิเทศรู้จริง รู้ลึก รู้แจ้ง จนเกิดเจตคติที่ดี ต้องใช้ศิลป์ในการจูงใจ คน กลวิธีทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยหลักการทฤษฎีของศาสตร์แขนงต่าง ๆ แผนก เข้ากับหลักการ ทฤษฎีของงานนิเทศการศึกษาโดยตรง ผู้นิเทศจึงจะประสบผลสำเร็จในการทำงาน ในระดับที่น่าพอใจ เนื่องจากความซับซ้อนยุ่งยากดังกล่าว จึงทำให้สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอประสบกับปัญหาในการดำเนินงานหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เป็นงานใหม่ ยังต้องประสบกับปัญหานานาประการ ดังปรากฏ ในเอกสารทางวิชาการ รายงานการวิจัย รายงานการสัมมนา และรายงานการปฏิบัติงานของ ศึกษานิเทศก์ดังนี้

1. บทบาทและหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ยังไม่ชัดเจนจึงไม่สามารถทำงาน ตามบทบาท หน้าที่ที่กำหนดไว้ในระเบียบศึกษานิเทศก์ พ.ศ. 2524 ส่วนใหญ่ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย จากผู้บังคับบัญชา ซึ่งมักเป็นงานธุรการ
2. ขาดสื่อและเครื่องมือในการนิเทศและติดตามผล ศึกษานิเทศก์ยังขาดความรู้ความ สามารถและเทคนิคในการสร้างสื่อ และเครื่องมือในการนิเทศ เครื่องมือส่วนใหญ่ยังเป็นแบบ ทดสอบและแบบรายงานการปฏิบัติงาน
3. ขาดการนิเทศบุคลากร ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความสามารถและ ประสบการณ์ในการนิเทศ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง
4. ขาดการนิเทศวางแผนและระบบการนิเทศติดตามผล การวางแผนและการปฏิบัติ งานของศึกษานิเทศก์ทุกระดับยังไม่รัดกุม และไม่สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่เป้าหมายและนโยบาย เร่งรัดคุณภาพการประถมศึกษา
5. จำนวนศึกษานิเทศก์ไม่เพียงพอ การนิเทศไม่ทั่วถึงและขาดเอกภาพในการปฏิบัติ งาน (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2531 : 2)

ดังนั้นจะเห็นว่า ถึงแม้จะได้มีการสรรหาบุคคล ผู้มีความรู้ความสามารถมาบรรจุและ แต่งตั้งแล้ว ก็หาได้เป็นหลักประกันว่า คนเหล่านั้นจะสามารถทำงานได้ดีตลอดไปไม่ เพราะ วิทยาการต่าง ๆ ได้เจริญก้าวหน้าไป ตลอดจนเทคนิคในการทำงานก็เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ คนที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ในสมัยหนึ่ง ก็อาจจะกลายเป็นคนที่หย่อนความสามารถในอีกสมัยหนึ่งก็ได้ วิธีการที่จะแก้ปัญหาดังกล่าวก็คือ "การพัฒนาบุคคล" เพื่อให้ผู้ที่ปฏิบัติงาน เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่อยู่เสมอ ไม่ว่าวิทยาการและหน้าที่ ความรับผิดชอบจะเปลี่ยนแปลงไป (สมาน รั้งสิโยภฤกษ์ 2527 : 82)

จากข้อความดังกล่าวจะเห็นว่า ไม่ว่าจะได้มีการสรรหาบุคคลเข้าดำรงตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ด้วยวิธีใดก็ตาม ยังมีความจำเป็นจะต้องพัฒนาศึกษานิเทศก์อยู่เรื่อยไป แต่การที่จะรู้ว่าศึกษานิเทศก์คนใดสมควรได้รับการพัฒนาในเรื่องใด ก็ต้องประเมินผลการปฏิบัติงานเสียก่อน เพื่อค้นหาข้อบกพร่องหรือขาดความรู้ความสามารถและขาดประสบการณ์ในด้านใด จึงจะพัฒนาได้ ถูกต้อง หากขาดการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ผู้บริหารหน่วยงานและผู้ปฏิบัติงานเองก็ย่อมไม่มีโอกาสได้ทราบว่างานในหน้าที่รับผิดชอบ มีจุดติดขัดบกพร่อง อันควรได้รับการส่งเสริมหรือปรับปรุงแก้ไขอย่างไร การประเมินผลการปฏิบัติงานจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ทุกหน่วยงานพึงจัดทำ และเพื่อให้การประเมินผลเป็นไปอย่างมีหลักเกณฑ์ไม่เลื่อนลอย หน่วยงานควรได้จัดทำ การสร้างเกณฑ์ประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรให้เป็นระบบเดียวกัน เพื่อส่งเสริมและรักษา ระดับคุณภาพการทำงานของบุคลากรให้อยู่ในสภาพที่น่าพึงพอใจตลอดเวลา เพราะศึกษานิเทศก์ มีหน้าที่โดยตรงในการให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมสนับสนุนครูทุก ด้านในการพัฒนาการสอน และเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนของนักเรียน

กระบวนการนิเทศศึกษา เป็นกระบวนการสำคัญยิ่งที่จะเชื่อมต่อกระบวนการบริหารกับ กระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้การจัดการศึกษาดำเนินไปอย่างกลมกลืนมีระดับคุณภาพสูงยิ่งขึ้น เรื่อย ๆ ศึกษานิเทศก์จึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญมากในการช่วยพัฒนาการศึกษาในระดับประถมศึกษา การพัฒนาคุณภาพของศึกษานิเทศก์ จึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องกระทำ ศึกษานิเทศก์จะ พัฒนาได้ ต้องมีเกณฑ์ประเมินผลการปฏิบัติงานที่ชัดเจน เป็นระบบและเป็นธรรม ปัจจุบันเกณฑ์การ ประเมินผลการปฏิบัติงานที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติดำเนินการอยู่ เป็น การประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อเลื่อนเงินเดือน ซึ่งมีองค์ประกอบพิจารณาหลายด้าน เรื่อง การประเมินผลการปฏิบัติงานที่เน้นในด้านวิชาการโดยเฉพาะ เพื่อช่วยยกระดับมาตรฐานการศึกษา

ซึ่งเป็นเรื่องจำเป็นมากแต่ยังไม่มีใครศึกษามาก่อน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาและนำเสนอเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในด้านงานนิเทศการศึกษาและงานพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินผลการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่มีคุณภาพและเป็นมาตรฐาน เป็นประโยชน์โดยตรงต่อตัวศึกษานิเทศก์เองและผู้บริหารการประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติทุกระดับ เมื่อการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์มีมาตรฐานสูงขึ้น นั้นหมายถึงคุณภาพการจัดการประถมศึกษาของชาติมีประสิทธิภาพสูงขึ้นด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อนำเสนอเกณฑ์ประเมินผลการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในด้านงานนิเทศการศึกษาและงานพัฒนาการเรียนการสอน

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

1. เกณฑ์ประเมินผลการปฏิบัติงานที่นำเสนอ ใช้สำหรับศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเท่านั้น
2. เกณฑ์ประเมินผลนี้ ใช้ประเมินการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์เพียง 2 งานคือ งานนิเทศการศึกษา และงานพัฒนาการเรียนการสอน
3. เกณฑ์การประเมินผลนี้ ใช้ประเมินการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในด้านความรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่ ความสามารถในการปฏิบัติงาน ปริมาณ และคุณภาพของผลงานและคุณลักษณะในการปฏิบัติงานและส่วนตัว
4. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
 - 4.1 นักวิชาการ ได้แก่
 - 4.1.1 อาจารย์สาขาวิชาการศึกษาและพัฒนาลูกเสือครูจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย

- 4.1.2 ผู้อำนวยการกองมาตรฐานตำแหน่ง
- 4.1.3 ผู้อำนวยการกองวิชาการ
- 4.1.4 ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่
- 4.1.5 ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด
- 4.1.6 หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

แห่งชาติ

- 4.1.7 ผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด
- 4.2 นักปฏิบัติการ ได้แก่
 - 4.2.1 หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
 - 4.2.2 หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ
 - 4.2.3 ศึกษาานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เกณฑ์ประเมินผลการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ จะเป็นแนวทางในการประเมินผลการปฏิบัติงานในด้านงานนิเทศการศึกษาและงานพัฒนาการเรียนการสอนของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในการพัฒนาและปรับปรุงตนเองให้มีประสิทธิภาพ
3. เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารนิเทศงาน แก่ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1. เกณฑ์ประเมินผลการปฏิบัติงาน หมายถึง มาตรการในการพิจารณาผลการปฏิบัติงานตามองค์ประกอบของการปฏิบัติงานทั้ง 4 ด้าน เป็นการเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนดไว้
2. องค์ประกอบของการปฏิบัติงาน หมายถึง องค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ความรู้

เกี่ยวกับงานในหน้าที่ ความสามารถในการปฏิบัติงาน ปริมาณและคุณภาพของงาน คุณลักษณะในการปฏิบัติงานและส่วนตัว

3. การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ หมายถึง การที่ศึกษานิเทศก์ได้ปฏิบัติหรือแสดงออกร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา ในด้านภาระนิเทศงานหลักสูตรและการเรียน การสอน การบริหารวิชาการ การนิเทศงานโครงการ และการพัฒนาการนิเทศในด้านบุคลากร วิชาการ ตลอดจนสื่อและเครื่องมือการนิเทศ

4. การปฏิบัติงานพัฒนาการเรียนการสอนของศึกษานิเทศก์ หมายถึง การที่ศึกษานิเทศก์ได้ปฏิบัติหรือแสดงออกร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา ในด้านการประชุมสัมมนา เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การศึกษาค้นคว้าพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การผลิตและเผยแพร่เอกสารทาง วิชาการ คู่มือครู สื่อการเรียนการสอน

5. ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ หมายถึง บุคลากรที่ดำรงตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

6. ความรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในเรื่องทั่วไปที่เป็นพื้นฐาน ที่จะช่วยเหลือ ส่งเสริม และมีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. ความสามารถในการปฏิบัติงาน หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกเป็นบทบาทในการ ปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในด้านงานนิเทศการศึกษา และงาน พัฒนาการเรียนการสอน

8. ปริมาณและคุณภาพของงาน หมายถึง จำนวนและคุณค่าของผลงานในช่วงระยะเวลาที่กำหนดไว้ของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในการปฏิบัติงานด้านงาน นิเทศการศึกษาและงานพัฒนาการเรียนการสอน

9. คุณลักษณะในการปฏิบัติงานและส่วนตัว

คุณลักษณะในการปฏิบัติงาน หมายถึง ปฏิภาณ บุคลิกภาพหรือคุณลักษณะส่วน รวมของพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกในการปฏิบัติงานในหน้าที่ เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย

คุณลักษณะส่วนตัว หมายถึง ปฏิบัติ บุคลิกภาพหรือคุณลักษณะส่วนรวมของ
พฤติกรรมที่บุคคลปฏิบัติเป็นประจำที่ช่วยส่งเสริม สนับสนุนให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จและมี
ประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งวิธีดำเนินการออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 เป็นการศึกษากรอบแนวคิด โดยการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของ
ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติได้กำหนดไว้ในเอกสาร "องค์การนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการประถมศึกษา"
2 งานคือ งานนิเทศการศึกษาและงานพัฒนาการเรียนการสอน ศึกษาตำราและเอกสารการวิจัยที่
สอดคล้องกับงานในหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ศึกษาตำราเอกสารงานวิจัย มาตรฐานกำหนดคุณสมบัติ
เฉพาะตำแหน่งของศึกษานิเทศก์ และศึกษาวิธีการสร้างเกณฑ์ประเมินผลการปฏิบัติงาน นำผลการ
วิเคราะห์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแก้ไข

ขั้นที่ 2 เป็นการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของเกณฑ์ประเมินผลการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในด้านงานนิเทศการศึกษาและงานพัฒนาการเรียนการสอน ผู้วิจัย
สร้างแบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) โดยยึดข้อสรุปกรอบแนวคิด
จากขั้นตอนที่ 1 เป็นหลัก นำไปสัมภาษณ์นักวิชาการ

ขั้นที่ 3 เป็นการศึกษาด้วยวิธีการสำรวจข้อคิดเห็นเกี่ยวกับรายการประเมินผลการปฏิบัติงาน
ของศึกษานิเทศก์ และน้ำหนักความสำคัญของแต่ละองค์ประกอบ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบ
ถามจากผลการสัมภาษณ์นักวิชาการเป็นหลัก ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแก้ไขพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง ผ่าน
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และนำเครื่องมือไปใช้สำรวจเก็บข้อมูลต่อไป

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม จำนวน 694 คน

2.1 กลุ่มนักวิชาการ ใช้สำหรับการสัมภาษณ์ จำนวน 11 คน คือ

2.1.1 อาจารย์สาขานิเทศการศึกษาและนิเทศาหลักรัฐ จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย จำนวน 3 คน

2.1.2 ผู้อำนวยการกองมาตรฐานตำแหน่ง

2.1.3 ผู้อำนวยการกองวิชาการ

2.1.4 ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่

2.1.5 ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด 2 คน

2.1.6 หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา

แห่งชาติ

2.1.7 ผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด 2 คน

2.2 กลุ่มนักปฏิบัติการ ใช้สำหรับตอบแบบสอบถาม จำนวน 683 คน

2.2.1 หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

จำนวน 72 คน

2.2.2 หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ จำนวน 256 คน

2.2.3 ศึกษาานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ จำนวน

355 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ชนิดคือ

3.1.1 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) เกี่ยวกับองค์ประกอบของเกณฑ์ประเมินผลการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ใช้สัมภาษณ์นักวิชาการ

3.1.2 แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการวิเคราะห์เอกสาร ตำรา และจากผลการสัมภาษณ์เป็นหลัก แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มประชากรที่มีต่อรายการย่อยขององค์ประกอบการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ ในด้านงานนิเทศการศึกษาและงานพัฒนาการเรียนการสอน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดค่าความเหมาะสม ตามความคิดเห็นเป็นตัวเลข 4 ระดับ (เหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมน้อย

เหมาะสมน้อยที่สุด)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญขององค์ประกอบการปฏิบัติงาน โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามให้นำน้ำหนักความสำคัญของแต่ละองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน โดยให้คะแนนเต็มทั้งหมด 100 คะแนน เป็นแบบเติมคำตอบ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสัมภาษณ์นักวิชาการด้วยตนเอง

4.2 ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้ง 3 กลุ่ม

โดยใช้บริการทางไปรษณีย์และเก็บด้วยตนเองบางส่วน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาสาระ ขอบข่ายของการประเมินผลการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เสนอผลการวิเคราะห์เป็นคำบรรยาย

5.2 การวิเคราะห์แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลแต่ละตอนเป็นรายชื่อ และเสนอผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบคำบรรยาย

5.3 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6. สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล

7. นำเสนอเกณฑ์ประเมินผลการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในด้านงานนิเทศการศึกษาและงานพัฒนาการเรียนการสอน โดยพิจารณารายการประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนด กำหนดคะแนนจากน้ำหนักของแต่ละองค์ประกอบเป็นเกณฑ์ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน

ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิจัย

ในการเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยได้ลำดับขั้นตอนในการเสนอดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วยความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย คำนิยามศัพท์เฉพาะ วิธีดำเนินการวิจัย

และลำดับชั้นในการเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีรวบรวมข้อมูล วิธีวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล

บทที่ 6 นำเสนอเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในด้านงานนิเทศการศึกษาและงานพัฒนาการเรียนการสอน

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย